

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PLANU PRACY
ŁOMŻYŃSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO DOLINY NARWI NA 2010 r.**

W ramach działalności merytorycznej Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi, określonej w planie pracy na 2010 r. zrealizowane zostały następujących zadania:

I. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

1. Prace monitoringowe:

a) Monitoring populacji bociana białego na obszarze Parku i otuliny.

W 2010 podczas monitoringu bociana białego w Łomżyńskim Parku Krajobrazowym Doliny Narwi inwentaryzacją objęto 140 obiektów na których stwierdzono, że:

- ✓ na 4 obiektach jest brak jest gniazd i platform: spowodowane głównie zawaleniem starych zabudowań – gniazda te zdjęto z ewidencji na przyszły rok,
- ✓ wpisano do ewidencji 17 nowych gniazd,
- ✓ na 14-tu obiektach stwierdzono puste platformy (bg),
- ✓ 26 gniazd jest nie zasiedlonych (nz),
- ✓ na 2 obiektach zlokalizowane są po 2 gniazda (miejscowość Koty),
- ✓ w 96 gniazdach zasiedlonych stwierdzono:
  - ~w 5 gniazdach brak młodych osobników (bm),
  - ~w 8 gniazdach był 1 młody,
  - ~w 16 gniazdach – 2 młode,
  - ~w 25 gniazdach – 3 młode,
  - ~w 31 gniazdach – 4 młode,
  - ~w 11 gniazdach – 5 młodych.

W 2010 roku na terenie Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi wyprowadzonych zostało 294 młodych bocianów, co daje średnio ok. 3 młodych na bocianią parę.

b) Monitoring populacji bobra europejskiego.

Badania monitoringowe przeprowadzono w grudniu i listopadzie 2010 roku. Ewidencję stanowisk bobrowych wykonano metodą bezpośredniej penetracji terenu, zarówno od strony wody i lądu. Spenetrowany został obszar o łącznej powierzchni 7353,5 tys. ha. Wszelkie oznaki wskazujące na obecność bobrów, tj. żeremia, nory, tamy, magazyny zimowe

zostały dokładnie zbadane i zakwalifikowane jako obiekty główne i zapasowe oraz używane lub opuszczone. Na podstawie przeliczeń oszacowano liczebność populacji bobra, która wyniosła 181 osobników.

c) Liczenie nietoperzy zimujących w obiektach położonych na terenie Parku

Liczenie nietoperzy przeprowadzono w lutym 2010 r. przy współudziale członków Ogólnopolskiego Towarzystwa Przyrodniczego „Bocian” i pracowników Muzeum Przyrody w Drozdowie. Naliczono 268 szt. nietoperzy. Głównie gatunki to: gacek brunatny – 92 szt., nocek Netteera – 87 szt., nocek rudy – 68 szt. Stwierdzono również 6 szt. mroczka późnego i 3 nocka łydkowatego. 12 sztuk nietoperzy nie oznaczono. Liczenie nietoperzy przeprowadzono w 49 miejscach tradycyjnego zimowania nietoperzy na terenie Parku.

d) Obserwacja założonych stanowisk porostów jako wskaźnika stanu czystości powietrza w obszarze Parku

W 2010 r. kontynuowano, rozpoczęte w 2002 r. z wykorzystaniem porostów jako biowskaźników, obserwacje zmian zachodzących w środowisku pod wpływem różnych czynników naturalnych i antropogenicznych. Dokonano obserwacji 8 założonych stanowisk monitoringowych (drzew oznakowanych na stałe). Wypełniono „karty obserwacji gatunku”, wykonano zdjęcia fotograficzne, dokonano obrysów plech na foliach, wpisano położenie wszystkich powierzchni monitorowanych do pamięci GPS. Dokonano porównania aktualnych wielkości powierzchni z wynikami z pierwszego cyklu monitoringu. Stwierdzono zmiany zabarwienia plech, świadczące o ich starzeniu się. Trend wzrostowy został zahamowany i obecnie obserwuje się znaczne kurczenie, zmniejszanie się, a nawet zanik powierzchni plech porostów.

2. Prowadzenie akcji ratowania płazów na trasach masowych wędrówek do miejsc rozrodu.

Wiosenna akcja ochrony płazów była przeprowadzona w okresie 22 marca – 14 kwietnia 2010 roku; objęła 500-metrowy odcinek drogi Kalinowo – Drozdowo (w sąsiedztwie rezerwatu „Kalinowo”).

W akcji, obok pracowników Parku, uczestniczyli harcerze z 59 Drużyny Harcerskiej „Ptaki Ptakom” oraz pracownicy Muzeum Przyrody w Drozdowie. Ogółem przeniesiono ok. 10536 płazów, w tym: żaba moczarowa – 3519 szt., żaba trawna – 4984 szt., żaba zielona – 571 szt., ropucha szara – 1391 szt., traszka – 15 szt., rzekotka drzewna – 27 szt., grzebiuszka ziemna – 7 szt. oraz 22 szt. pozostałych gatunków. Poza czynną ochroną płazów, akcja ma także cel edukacyjny. Dzieci przenoszą zwierzęta, a jednocześnie zapoznają się z ich biologią, rolą w środowisku, zagrożeniami i ochroną.

Podczas monitoringu przeprowadzonego w okresie powrotów letnich naliczono 12051 sztuk płazów, w tym: ropucha szara – 3718 szt., rzekotka drzewna – 3 szt., żaba moczarowa – 6816 szt., żaba trawna – 1513 szt., żaba zielona – 1 szt.

W ramach współpracy ze Starostwem Powiatowym w Łomży wiosną zrealizowano budowę przepustów dla płazów na odcinku 1,1 km na wysokości rezerwatu Kalinowo zrealizowaną ze środków Starostwa i Ekofunduszu. Część środków z dotacji na te inwestycję w kwocie 23385,65 zł została wydatkowana przez Park na środki niezbędne do prowadzenia dalszego monitoringu płazów, w zmienionych warunkach terenowych, oraz tablice

edukacyjne o płazach i zrealizowanej inwestycji. Opracowano i wydano również folder „Płazy Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi”.

3. Bieżąca kontrola stanu obiektów chronionych i uzupełnianie oznakowania w obrębie Parku.

Na użytku ekologicznym „Piaskowa Górka – Krzewo” systematycznie dokonywano kontroli, w trakcie których stwierdzono różne zniszczenia, np. tablic, ogrodzenia itp. Podczas lustracji terenowej (15.03.2010 r.) nałożono impregnat na stelaż tablicy informującej o użytku. Podczas kolejnych wyjazdów terenowych postawiono ogrodzenie zabezpieczające przed wjazdem pojazdów na teren użytku.

Podczas kolejnych wyjazdów terenowych stwierdzono również zniszczenia tablic informacyjnych i edukacyjnych na terenie Parku: Siemień, Puchały, Mężenin, rezerwat Kalinowo. Powyższe tablice zostaną wymienione, bądź w części poprawione w 2011 r. (wniosek do WFOŚiGW).

4. Udział w postępowaniu administracyjnym na etapie tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu zapewnienia zgodności planów miejscowych z Planem ochrony Parku.

W roku sprawozdawczym Park opiniował Studium kierunków i uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gmin: Piątnica i Rutki oraz przebieg trasy drogi ekspresowej S-61 na odcinku obwodnicy Łomży.

5. Udział w postępowaniach administracyjnych prowadzonych przez starostwo i gminy dotyczących inwestycji na terenie parku i opiniowanie pod kątem zgodności z planem ochrony Parku.

Opiniowano 45 postępowań związanych z wydawaniem przez Starostwo Łomżyńskie pozwoleń i zgłoszeń na budowę, w których oceniano ich zgodność z ustaleniami Planu ochrony Parku.

ŁPKDN zajmował stanowisko w stosunku do 89 spraw związanych z projektami decyzji o warunkach zabudowy w powiązaniu do ustaleń Planu ochrony Parku. W stosunku do 3 projektów decyzji o warunkach zabudowy wydano opinię negatywną.

6. Kontynuacja działań związanych ze sporządzeniem planu ochrony Parku.

W 2010 roku opracowany przez Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego Oddział w Łomży projekt zmiany Planu Ochrony Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi został zaopiniowany przez rady gmin: Łomża, Piątnica i Wizna. W dniu 27 lipca 2010 roku projekt uchwały Sejmiku Województwa Podlaskiego w sprawie ustanowienia ww. planu został przyjęty przez Zarząd Województwa, a w dniu 2 września zaopiniowany został przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody. Po wymaganych prawem uzgodnieniach projekty uchwał w sprawie zmiany Rozporządzenia Nr 3/06 Wojewody Podlaskiego z dnia 23 maja 2006 roku w sprawie Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi i w sprawie ustanowienia planu ochrony przekazane zostały do Biura Sejmiku Województwa Podlaskiego.

7. Lustracja terenu Parku pod kątem przestrzegania przepisów ochrony środowiska, ochrony przyrody, pozyskiwania kopalin, nawożenia gnojowicą, współpraca z Wojewódzkim Inspektoratem ochrony Środowiska.

Lustracja terenu prowadzona była na bieżąco, a na stwierdzone nieprawidłowości pracownicy Parku reagowali natychmiast. Kilkakrotnie informowano władze gminne o miejscach, gdzie wywożono śmieci oraz wylewano gnojowicę, z prośbą o zabezpieczenie tych terenów. Na prośbę Parku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (26.08.2010) podjął działania w związku z zanieczyszczeniami środowiska podczas nawożenia ziemi i gruzu w Dolinie Narwi oraz skontrolował gospodarstwa prowadzące chów zwierząt metodą bezściółkową. Park przedstawił również propozycje tematów do kontroli przez WIOŚ w 2011 roku. Na obszarze Parku nie ma koncesjonowanych, funkcjonujących żwirowni, natomiast spotyka się niewielki, gospodarczy pobór żwiru ze starych dołów pożwirowych.

8. Remonty i konserwacja wieży i platform

Podczas lustracji terenowych stwierdzono konieczność renowacji platform i wież widokowych usytuowanych na terenie parku. Wykonano remont wieży w Bronowie: uzupełniono szczeble w schodach, zaimpregnowano drewnianą powierzchnię, poprawiono stan tabliczek informacyjnych. Dokonano również renowacji platformy w Siemieniu: wymieniono zdewastowane poręcze na nowe.

9. Bieżące uzupełnienie zbiorów muzealnych Parku, zasobów bibliotecznych, dokumentacji fotograficznej przyrody i zasobów kultury materialnej.

W bieżącym roku zasoby biblioteczne zostały wzbogacone o 10 sztuk książek przyrodniczych oraz wykonano szereg zdjęć zarchiwizowanych na płytach CD.

10. Opieka nad ptakami wymagającymi leczenia, okresowe przetrzymywanie, dokarmianie, przekazywanie do ogrodów zoologicznych.

W 2010 roku pracownicy Parku byli zaangażowani przy ratowaniu 35 ptaków – bocianów białych wymagających opieki, z których 12 szt., po rehabilitacji wypuszczono do środowiska naturalnego, 10 ptaków nie udało się uratować, a 13 zostało zagryzionych przez kuny.

11. Rozbudowa Ośrodka Rehabilitacji Ptaków.

Planowana na rok 2010 rozbudowa Ośrodka Rehabilitacji Ptaków została przesunięta na lata następne, ze względu na brak dofinansowania inwestycji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

II. PROPAGOWANIE POTRZEBY OCHRONY PRZYRODY I ŚRODOWISKA, PROMOWANIE WALORÓW PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWYCH

1. Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży:

Na początku roku rozesłano do szkół zlokalizowanych na terenie Parku oraz Łomży zaproszenia do udziału w zajęciach dotyczących zagadnień związanych z ochroną przyrody. Dołączono ofertę edukacyjną zawierającą tematykę zajęć realizowanych zarówno w siedzibie Parku, jak i w terenie. Szkoły, głównie z terenu Parku, były zapraszane do udziału w konkursach lub cyklicznych akcjach organizowanych przez Park.

W trakcie 2010 roku opracowano tematy środowiskowe „Problem odpadów i ich segregacji”, „Znaczenie przyrodnicze wody na terenie ŁPKDN”, „Głosy ptaków”, „Martwe drzewo – pożytek czy problem”, „Zwierzęta mieszkające przy zbiornikach”, „Rozpoznawanie pospolitych gatunków drzew”, które były prezentowane dzieciom uczestniczącym w zajęciach.

W ramach „zielonych lekcji” prowadzone były zajęcia studyjne, głównie w siedzibie Dyrekcji Parku, rezerwacie Kalinowo, w przedszkolu w Drozdowie i w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łomży. Systematycznie odwiedzały siedzibę Parku dzieci z przedszkola z Piątnicy i Drozdowa. Przeprowadzono również zajęcia dydaktyczne dla dwóch grup studentów z Wyższej Szkoły Agrobiznesu.

Zajęcia terenowe prowadzono wykorzystując blisko położony rezerwat „Kalinowo”. W zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez pracowników Parku uczestniczyło 1141 dzieci. Dodatkowo w organizowanych przez Park różnego rodzaju konkursach, akcjach związanych z ochroną przyrody i środowiska brało udział ponad 1000 osób.

W ramach działalności Lokalnych Ośrodków Edukacji Ekologicznej zorganizowano warsztaty teoretyczno – terenowe dla nauczycieli w parkach krajobrazowych województwa podlaskiego. Celem warsztatów było wskazanie możliwości wykorzystania ścieżek przyrodniczych w edukacji szkolnej oraz przedstawienie oferty edukacyjnej Parku. W warsztatach przeprowadzonych w ŁPKDN wzięło udział 23 osoby.

2. Organizacja konkursów o tematyce przyrodniczej

- a) konkurs ekologiczno – przyrodniczy (ogólnopolski – kontynuacja) „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski” – od etapu szkolnego do ogólnopolskiego.

W 2010 roku odbyła się IX edycja konkursu „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”. Skierowany on był do uczniów szkół gimnazjalnych leżących w obrębie parku krajobrazowego i jego otuliny. Konkurs był pięcioetapowy. Najpierw odbyły się eliminacje wewnątrzszkolne, z których wyłoniono najlepszych uczniów. Następnie rywalizowali między sobą uczniowie na szczeblu gminnym. W etapie parkowym spotkały się dwie najlepsze szkoły z terenu Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego: Publiczne Gimnazjum nr 8 w Łomży i Publiczne Gimnazjum w Piątnicy. Zwyciężyła czteroosobowa drużyna z PG w Piątnicy, którą reprezentowali: Izabela Ejza, Piotr Włodkowski, Anna Chaberek, Artur Góralczyk. Zostali oni również laureatami wojewódzkiego konkursu, który odbył się w marcu w Rutce Tartak i reprezentowali województwo podlaskie na ogólnopolskim szczeblu w dniu 18 maja w Urzędzie Marszałkowskim w Białymstoku. Drużyna z Gimnazjum w Piątnicy zajęła ostatecznie V miejsce w Polsce, zdobywając cenną wiedzę, nagrody oraz pamiątkowe dyplomy.

- b) akcje i konkursy związane z Dniami: Mokradeł, Ptaków, Ziemi, Dniem Lasu i Zadrzewień, Ochrony Środowiska, Dzikiej Fauny i Flory i naturalnych siedlisk oraz Tygodniem Czystości Wód dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Pracownicy ŁPKDN razem z Nadleśnictwem Łomża zorganizowali konkurs wiedzy przyrodniczej z okazji **Dnia dzikiej flory i fauny**. W konkursie składającym się z 20 pytań z dziedziny ochrony środowiska, wzięli udział uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Małym Płocku oraz z Przedszkola nr 2 w Łomży i Przedszkola w Drozdowie. Wszyscy zwycięzcy otrzymali cenne nagrody ufundowane przez Nadleśnictwo Łomża oraz pamiątkowe dyplomy.

Z okazji **Dnia Mokradeł** pracownicy Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi zorganizowali spotkanie integracyjne z dziećmi z przedszkola w Drozdowie pt. „Zwierzęta mieszkające przy zbiornikach wodnych”. Na zajęciach poznano biologię i ekologię bobra europejskiego, wydry europejskiej i piżmaka oraz przeprowadzono ekologiczny konkurs dotyczący zwierząt wodnych. W zajęciach wzięło udział 20 dzieci.

Pracownicy ŁPKDN uczestniczyli w warsztatach ekologicznych z okazji „**Światowego Dnia Wody**” w Zespole Szkół Drzewnych w Łomży. Warsztaty skierowane były do łomżyńskich gimnazjalistów. Specjalista ds. edukacji wygłosił wykład pt. „Znaczenie przyrodnicze wody na terenie ŁPKDN”. Przeprowadzono konkurs wiedzy dotyczący zasobów wodnych na terenie Łomżyńskiego Parku oraz flory i fauny ŁPKDN. Nagrodami były foldery i gadżety z logo Parku. W warsztatach brało udział ok. 40 gimnazjalistów.

Z okazji **Dnia Lasu, Zadrzewień i Ptaków** Dyrekcja ŁPKDN zorganizowała zajęcia terenowe, tematem których była piętrowość lasu połączona z praktycznym rozpoznawaniem gatunków drzew i krzewów oraz miejsc gniazdowania ptaków leśnych. W zielonych lekcjach uczestniczyło ok. 70 uczniów.

Konkurs plastyczny „**Dolina Narwi – cztery pory roku**”. Skierowany został do przedszkoli i szkół podstawowych, znajdujących się na terenie gminy Piątnica. Prace plastyczne, które wpływały były bardzo ciekawe, pomysłowe i ściśle związane z tematyką konkursu. Po jego rozstrzygnięciu dyrekcja Parku wręczyła laureatom nagrody i pamiątkowe dyplomy w różnych kategoriach dziecięcych. Wyróżnione zostały przedszkolaki, dzieci z klas I-III, oraz starsze dzieci z kl. IV-VI.

Z okazji **Dnia Ochrony Środowiska** zorganizowano akcję sprzątania poboczy rezerwatu Kalinowo pod hasłem „Stop Zaśmiecaniu”. Miała ona na celu uświadomienie zagrożeń powodowanych przez odpady oraz uwidocznienie znaczenia ich segregacji. W sprzątaniu uczestniczyło 23 uczniów, którzy zebrali ok. 1,5 m³ odpadów.

c) Dzień Dziecka

Z okazji Dnia Dziecka zorganizowano zajęcia przyrodnicze dla dzieci uczęszczających do świetlicy przy klasztorze Ojców Kapucynów. Współorganizatorami byli: Publiczne Gimnazjum nr 8 w Łomży, Świetlica „Promyczki” w Łomży, korporacja Taxi Bis.

Dzieci zapoznały się z walorami przyrodniczo – krajobrazowymi Łomżyńskiego Parku, obejrzały ekspozycje dotyczące doliny Narwi oraz brały udział w licznych grach i zabawach ekologicznych. Obchody Dnia Dziecka zakończyły się uroczystym ogniskiem. W imprezie uczestniczyło 50 osób

d) Święto pieczonego ziemniaka

W pierwszym dniu kalendarzowej jesieni zostało zorganizowane w siedzibie Parku „Święto pieczonego ziemniaka”. Uczestniczyły w nim dzieci z Przedszkola nr 2 w Łomży. Celem spotkania była edukacja przyrodnicza z wykorzystaniem metod manualnych, dotykowych i poglądowych. Na zajęciach dzieci zapoznały się z budową i kształtem: blaszki liściowej, owoców i pni na przykładzie wybranych pospolitych gatunków drzew. Podczas pobytu w siedzibie Parku dzieci jadły pieczone ziemniaki i kiełbaski. W święcie uczestniczyło 70 dzieci.

3. Organizacja i udział w ogólnokrajowych i regionalnych imprezach propagujących ochronę przyrody i środowiska (obchody Dnia Ziemi, akcja Sprzątanie Świata itp.).

Na terenie Parku odbyła się akcja „**Sprzątanie Świata – Polska 2010**”. Zorganizowana została wspólnie z lokalnymi samorządami i dyrektorami szkół. Wzięło w niej udział ok. 932 uczniów ze szkół znajdujących się na terenie Parku oraz położonych poza jego granicami – Szkoła Podstawowa w Podgórzu, Małym Płocku i Puchałach. Posprzątali oni swoje miejscowości i tereny przyległe zbierając 23,70 m³ odpadów.

W obchodach **Dnia Ziemi** w Łomżyńskim Parku Krajobrazowym Doliny Narwi brali udział studenci z Wyższej Szkoły Agrobiznesu. Pracownik wygłosił wykład ekologiczny pt. „Bądź EKO- Dzień Ziemi każdego dnia”. W prelekcji uczestniczyło 130 studentów.

We współpracy z Białowieskim Parkiem Narodowym zorganizowano konkurs „Różnorodność biologiczna i formy ochrony w Polsce: w szkołach objętych patronatem Parku.

We współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Kultury w Piątnicy zorganizowano konkurs plastyczny „Dolina Narwi – cztery pory roku” .

W dniach 19 - 21 marca 2010 r pracownicy Parku brali udział w **Podlaskich Targach Turystycznych** w Białymstoku oraz w konkursie **Podlaska Marka Roku**. Nasze stoisko cieszyło się ogromnym zainteresowaniem wśród turystów i innych wystawców. W trakcie trwania targów rozdawane były ulotki informacyjne zawierające podstawowe wiadomości o bogactwie naturalnym Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi.

4. Organizacja sztafety rowerowej połączonej z konkursem o przyrodzie parku.

W czerwcu 2010 tradycyjnie zorganizowano Sztafetę Rowerową Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi. Tematem przewodnim był problem odpadów, ich segregacji i recyklingu. Do uczestnictwa zgłosiły się Szkoły Podstawowe z terenu ŁPKDN. Ze względu na intensywne opady deszczu część dzieci nie dotarła. Wspólne ognisko zorganizowane zostało w siedzibie Łomżyńskiego Parku, podczas którego odbyła się pogadanka nt. problemu odpadów, segregacji i recyklingu śmieci. Dzieci brały udział również w grach i zabawach ekologicznych. Tegoroczna sztafeta przygotowana została jako nagroda dla uczniów, którzy osiągnęli najlepsze wyniki w nauce. Podczas pogadanki z dziećmi rozdane zostały ulotki apelujące o dbanie o środowisko.

5. Zoorganizowanie wspólnie z Muzeum Przyrody warsztatów przyrodniczych „Narwiańskie spotkania z przyrodą”

Brak dotacji na ten cel wyeliminował „Narwiańskie spotkania z przyrodą” z kalendarza imprez ekologicznych Muzeum. Zamiennie braliśmy czynny udział w zajęciach terenowych z uczestnikami Zlotu Pocztów Harcerskich im. Druha Szeregów organizowanego przez Muzeum. Tematem zajęć była wiosenna wędrówka płazów połączona z przenoszeniem płazów na drugą stronę drogi. Uczestnicy lekcji dowiedzieli się o budowie zewnętrznej, zagrożeniach, zwyczajach i roli płazów jaką odgrywają w środowisku. W zajęciach wzięło udział ok. 70 harcerzy.

6. Opracowanie i wydanie płyty DVD promującej walory Parku.

Ze względu na brak środków na wydanie płyty DVD promującej walory Parku ograniczyliśmy się do przekopiowania filmu „Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi” z kasety VHS na płytę DVD. W roku przyszłym ponowimy wniosek na dofinansowanie tego zadania.

7. Zagospodarowanie (platformy widokowe, schody) i oznakowanie tablicami edukacyjnymi terenu Wzgórza Królowej Bony pod kątem turystycznym i historycznym, we współpracy z Lokalną Organizacją Turystyczną Ziemia Łomżyńska.

Pracownicy ŁPKDN opracowali projekty tablic przyrodniczo – edukacyjnych, które zostały umieszczone w dwóch najcenniejszych historycznie miejscach w okolicy Łomży

(Wzgórze Świętego Wawrzyńca i Góra Królowej Bony). Dotyczyły one różnych gatunków ptaków bytujących w Dolinie Narwi oraz cennych muraw kserotermicznych porastających wzgórze Królowej Bony.

8. Współuczestnictwo i pomoc w imprezach promujących region (Muzyczne Dni Drozdowo – Łomża, festyny historyczno – przyrodnicze we współpracy z Muzeum Fort i Twierdzą Łomża).

W miesiącu lipcu odbyły się Muzyczne dni Drozdowo – Łomża. Jak co roku Dyrekcja Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi zaangażowała się w pomoc przy jego organizacji. Udostępniono nieodpłatnie pokoje noclegowe uczestnikom festiwalu.

We współpracy z Muzeum Fort i Twierdzą Łomża zorganizowano laureatom IX etapu ogólnopolskiego konkursu pt. „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski” zwiedzanie muzeum broni i fortów obronnych w Piątnicy oraz pokaz umiejętności strzeleckich przez pracowników powyższych instytucji.

9. Bieżąca współpraca z instytucjami i organizacjami w zakresie ochrony przyrody (PTOP, Rejon Energetyczny, Muzeum Przyrody).

Współpraca z Rejonem Energetycznym w Łomży ukierunkowana jest na przekazywanie informacji, uzyskanych w trakcie inwentaryzacji bociana białego, o potrzebie założenia platform pod gniazda bocianie zlokalizowane bezpośrednio na słupach energetycznych.

Park na bieżąco współpracuje z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku – Delegatura w Łomży. Dodatkowo, na prośbę Parku, Wojewódzki Inspektorat dokonuje inspekcji obiektów wskazanych przez Park, mogących negatywnie wpływać na środowisko. W roku 2010 podjął działania zmierzające do wyeliminowania zanieczyszczenia środowiska podczas nawożenia ziemi i gruzu w Dolinie Narwi.

Park prowadzi bieżącą współpracę z Nadleśnictwem Łomża. Między innymi wspólnie organizuje konkursy przyrodnicze, prowadzi akcje ekologiczne i zajęcia edukacyjne.

W 2010 roku braliśmy udział w ogólnopolskim Programie „Pomóżmy kasztanowcom”. W czasie akcji uczestnicy pod kierunkiem pracowników Nadleśnictwa i Parku zebrali ok. 50 worków z zarażonymi liśćmi kasztanowca. Dzieci poznały problem wynikający z rozprzestrzenianiem się szkodnika, jakim jest szrotówek kasztanowcowiaczek oraz o konieczności pielęgnacji jak największej liczby kasztanowców w Polsce. W akcji brało udział 30 uczestników.

W ramach współpracy z PTOP pracownicy parku udostępniali wyniki monitoringów i opracowań o miejscach gniazdowania wodniczki na łąkach nadnarwiańskich na terenie parku.

Ponadto Park współpracuje z :

- a) Urzędem Marszałkowskim udostępniając materiały promujące Park (mapy, foldery, znaczki itp.) na organizowanych przez Urząd imprezach takich jak Olimpiady Wiedzy Ekologicznej, targi turystyczne itp.,
- b) Gminnym Ośrodkiem Kultury w Piątnicy – współorganizując konkursy o tematyce przyrodniczej,
- c) parkami krajobrazowymi i narodowymi w zakresie edukacji ekologicznej.

III. INNA DZIAŁALNOŚĆ

1. Współpraca z uczelniami wyższymi i szkołami średnimi w zakresie organizacji praktyk studenckich i uczniowskich.

W 2010 roku w ramach współpracy z uczelniami wyższymi sześcioro studentów z Uniwersytetu Łódzkiego odbyło praktyki na terenie Łomżyńskiego Parku. W okresie wakacyjnym praktykę odbył również jeden uczeń z Technikum Ochrony Środowiska w Łomży. Ponadto pozyskano 1 osobę na staż z programu „Młode Wilki”.

2. **Udostępnianie posiadanej wiedzy i materiałów, związanych z przyrodą, uczniom i studentom piszącym prace dyplomowe.**

Posiadane materiały i pomoce naukowe są udostępniane wszystkim zainteresowanym, głównie studentom, nauczycielom oraz uczniom uczestniczącym w różnych konkursach. Ponadto wszyscy zainteresowani korzystają z zasobów biblioteki oraz wideoteki, jak również map kartograficznych Parku. W Parku prowadzona jest rejestracja wypożyczanych materiałów.

3. **Bieżąca współpraca z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Białymstoku**

Z RDOŚ współpracowano przy uzgadnianiu inwestycji wydając opinie na temat ich zgodności z planem ochrony parku m.in. o projektowanych bulwarach łomżyńskich. Informowano również o zagrożeniach dla mostów na Narwi z tytułu zatorów lodowych.

4. Prace związane z utrzymaniem we właściwym stanie siedziby Parku i otoczenia (remonty, uzupełnienia sprzętu, pielęgnacja).

W roku 2010 wyremontowano altankę i mostek przy siedzibie Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi. Usunięto szereg drzew zasłaniających ośrodek edukacyjny. Uzyskane drewno przygotowano do palenia ognisk, w ramach edukacji ekologicznej.

Odrestaurowano dwa filary oraz murki przy wejściu do budynku, wymalowano kolejne pokoje w siedzibie parku. Wyremontowano też posiadany sprzęt ogrodniczy (kosiarki, piły) w celu przywrócenia jego bieżącej wartości użytkowej.

Pracownicy wykonywali wszelkie prace związane z zagospodarowaniem i utrzymaniem estetycznego otoczenia siedziby Parku, takie jak utrzymywanie porządku, strzyżenie trawników, przyszczywanie żywopłotów i krzewów, pielnie rabat, sadzenie nowych roślin i pielęgnacja oczka wodnego.

IV. DZIAŁANIA POZA PLANEM

1. W ramach współpracy z Suwalskim Parkiem Krajobrazowym i Parkiem Krajobrazowym Puszczy Knyszyńskiej opracowano i wydano: album „Parki krajobrazowe Podlasia” i Wędrówki edukacyjne – ścieżki przyrodnicze Lokalnych Ośrodków Edukacji Ekologicznej. Przygotowano również materiały do wydawnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego „Podlaskie parki narodowe i krajobrazowe”.
2. W związku ze zmianami organizacyjnymi wprowadzonymi ustawą o ochronie przyrody założono i uzupełniono stronę BIP Parku na serwerze Urzędu Marszałkowskiego. Wystąpiono również z wnioskiem o udostępnienie miejsca na serwerze na stronę

edukacyjną o parku. W ramach współpracy z Fundacją „Albatros” przygotowano materiały na stronę internetową Ośrodka Rehabilitacji Ptaków w Drozdowie.

3. Przygotowano i opracowano projekt wniosku do WFOŚiGW celem pozyskania funduszy na etap wojewódzkiego konkursu „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”.
4. Rozpoczęto prace nad wydaniem przewodnika, oznaczeniem parku tablicami kierunkowymi, przyrodniczymi i historycznymi.
5. Opracowano projekty tablic edukacyjnych na ścieżki przyrodnicze: Pniewo –Dziedziniec – Pniewo Utrata oraz Koty – Bronowo.
6. W październiku w siedzibie ŁPKDN odbyły się warsztaty edukacyjne dla nauczycieli z terenu województwa podlaskiego zorganizowane przez Stowarzyszenie na Rzecz Ekorozwoju Agro – Group. Na warsztatach zapoznano uczestników z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi oraz różnorodnością i bogactwem terenów ŁPKDN. Przedstawiono ekspozycje przyrodnicze znajdujące się w salach wystawowych Parku.
7. Przygotowano i przeprowadzono posiedzenie Rady Parku, na którym opracowano i uchwalono Regulamin, dokonano wyboru Przewodniczącego i jego zastępcy oraz Prezydium Rady Parku.